

Terapeuto požiūris į Kazio Katiliaus darbus

Kazys Katilius works in the eyes of an internist

Irena Eugenija Kazlauskienė

Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikos Centro filialas, Žygimantų g. 3, LT-01102 Vilnius
El. paštas: vygantas@dameda.lt

Docentas Kazys Katilius buvo vienas iškiliausių chirurgų, pedagogų ir organizatorių sprendžiant sveikatos priežiūros problemas pokario Vilniuje ir Vilniaus srityje. Tam paskyrė visą gyvenimą. Aprašomas docento K. Katiliaus indėlis plėtojant endokrinologiją 1945–1976 metais.

Reikšminiai žodžiai: K. Katilius, Vilniaus „Raudonojo Kryžiaus“ ligoninė, chirurgija

A colleague's reminiscences about the famous surgeon professor Kazys Katilius are presented. He devoted all his life to health care organization in postwar Vilnius and its region. The author describes the personal contribution of the surgeon to the development of endocrinology in 1945–1976.

Keywords: K. Katilius, Vilnius Red Cross hospital, surgery

Minėdami šviesaus atminimo garsaus to meto chirurgo, mokslininko, pedagogo docento Kazio Katiliaus šimtąjį gimtadienį, tie, kurie dirbome ir bendravome su juo, prisimename tuos pokario metus, kurie buvo be galo sunkūs ir sudėtingi visai medicinos sistemai ir materialine, ir moraline prasme. K. Katilius buvo ne tik vienas iškiliausių chirurgų, bet ir puikus administratorius, organizatorius, daug prisidėjęs sprendžiant sveikatos apsaugos problemas „Raudonojo Kryžiaus“ ligoninėje ir Vilniaus miesto, o vėliau ir Vilniaus srities mastu.

Savo didžiule praktine patirtimi geranoriškai dalijosi su jaunaisiais chirurgais, kitų skyrių gydyto-

jais. Buvo itin tolerantiškas kitų nuomonei, niekuomet nesmerkdamas, jeigu kuris iš gydytojų aptariant ligonius nukrypdamas nuo temos. Apibendrinamas svarstymo rezultatus K. Katilius visada rasdamas kuo pasidžiaugti.

Būdamas plataus profilio chirurgas, itin daug reikšmės teikė onkologinių skydliaukės ligų diagnostikai ir gydymui. Šia tema K. Katilius kartu su bendraautoriais paskelbė nemaža mokslinių straipsnių žurnale „Sveikatos apsauga“, Aukštųjų mokyklų mokslo darbuose, Eksperimentinės medicinos darbų rinkiniuose, tuometinėje sąjunginėje spaudoje, perskaitė ne vieną pranešimą mokslinėse konferencijose.

Lietuvoje skydliaukės ligos visada buvo aktualios. Pokario metais ir vėliau šias ligas tekdavo diagnozuoti palpuojant, remiantis paprastais tyrimais ir klinicine patirtimi. Gal tais laikais skydliaukės veiklos sutrikimai ir buvo kiek sureikšminti, tačiau nemažai problemų išlieka ir dabar, nors ligonių ištyrimas, palyginti su 1950–1980 m., yra labai patobulėjęs. Ultragarsonis, hormoninis, aspiracinis biopunktato ir kt. tyrimai itin pagerino skydliaukės ligų diagnostikos ir gydymo metodus.

Man, tuo laiku dirbusiai „Raudonojo Kryžiaus“ ligoninėje, dažnai tekdavo susidurti su skydliaukės ligomis. Per metus poliklinikoje apsilankydavo iki 7000 ligonių, iš jų 1000 būdavo pirminių ligonių, kurių 65–70% kreipdavosi dėl skydliaukės ligų. Dalį ligonių tirdavo ir gydydavo ambulatoriškai. K. Katiliaus konsultacijos būdavo labai vertingos ir svarbios nustatant tolesnio gydymo, ypač operacinio, indikacijas. Nemaža ligonių (24,9%) būdavo siunčiami tiesiai į Chirurgijos skyrių, tačiau maždaug 22,3% ligonių dėl sunkios būklės reikėdavo parengti operacijai. Buvo koreguojami širdies, kraujagyslių veiklos sutrikimai, neretai pasireiškiantys dėl tirotoksikozės po-

veikio, gydomos gretutinės plaučių, inkstų ligos, cukraligė.

Tuo laiku „Raudonojo Kryžiaus“ ligoninės Chirurgijos skyriuje per metus būdavo išoperuojama nuo 100 iki 150 ligonių. Dauguma siunčiamų operuoti ligonių sirgo mazgine struma – 88%, ir tik 3–13% buvo operuojami nuo difuzinio toksinio gūžio.

Klinikoje buvo taikoma K. Katiliaus modifikuota intrakapsulinė strumektomijos metodika. Tuo metu mirštamumas po strumos operacijų „Raudonojo Kryžiaus“ ligoninės Chirurgijos skyriuje buvo 0,26%, o visoje Lietuvoje – 0,28%.

Pooperaciniu laikotarpiu 3,8% ligonių būdavo konstatuojama koreguojamoji hipotirozė, hipoparatirozė, o endokrininės oftalmopatijos atvejų pasitaikydavo labai retai.

Be abejo, nebuvo įmanoma tiksliai įvertinti vėlyvųjų operacinio gydymo rezultatų, nes tik 68% operuotų ligonių atvykdavo pasitikrinti.

Docento K. Katiliaus rūpesčiu ir pastangomis buvo sukurti skydliaukės ligomis sergančių ligonių tyrimo, ruošimo operacijai, gydymo ir pooperacinės slaugos principai.

Manyčiau, kad jų laikomasi ir dabar.